

མཉམ་འབྲེས་

བྱིས་པའི་དྲུས་རིམ་འདོན་ཐེངས་བཅུ་གཅིག་པ།

TALI CHILDREN'S MONTHLY MAGAZINE October 2022

ཁྲ་ལི་བོད་ཀྱི་སྐྱུ་རྩལ་དང་རྩོམ་རིག་གོང་འཕེལ་ཚོགས་པས་ཀྱང་ཉམ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བྱིས་ཁོངས་སུ་ཚུད་པའི་གངས་ཅན་བོད་པའི་ས་ཁུལ་རྣམས་ལ་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་དང་སྐད་ཡིག་བྱིས་གདལ་གཏོང་བའི་ལས་གཞི་ཁག་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཁྲ་ལི་ཚོགས་པ་དེ་ནི་ཁེ་ཁེ་གཉེར་མེད་ལ། གཞུང་འབྲེལ་མེད་པའི་ཚོགས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ཆབ་སྲིད་དམ་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ཚོགས་པ་སུ་ཞིག་དང་འབྲེལ་བ་མེད།

The Tibetan Arts and Literature Initiative (TALI) supports projects that promote Tibetan culture and language in Tibetan areas within the People's Republic of China. TALI is a non-profit, non-governmental organization with no political or religious affiliations.

མཚོ་ཏྲ། (Sea Horse)

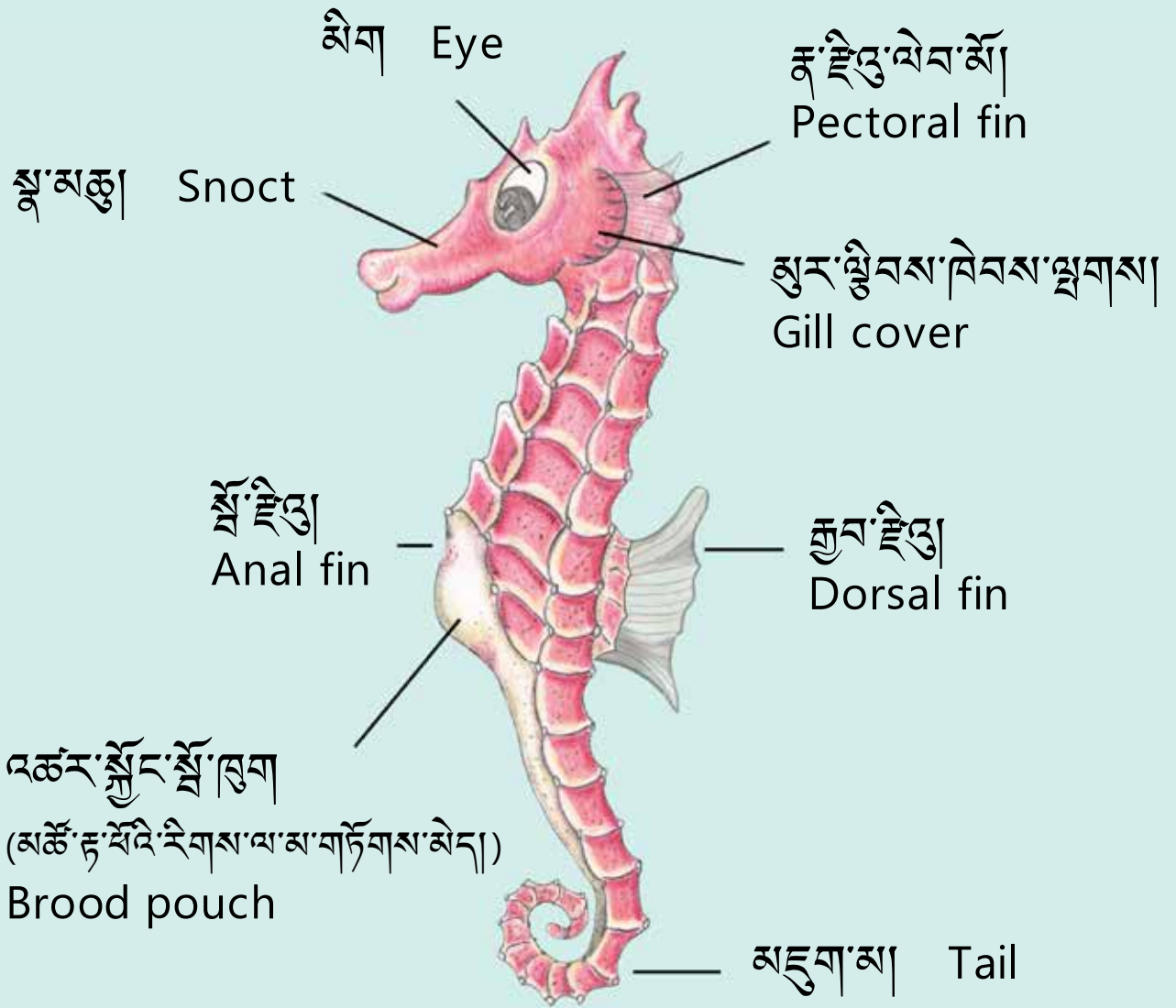

མཚོ་ཏྲ་ནི་རྒྱ་མཚོའི་ནང་དུ་འཚོ་གནས་བྱེད་མཁམ་གྱི་ཉ་རིགས་ཤིག་རེད། ཡིན་ན་ཡང་། ཁོ་
 པའི་གཟུགས་དབྱིབས་དེ་དག་ནམ་རྒྱུན་དུ་མཐོང་བའི་ཉ་ལྟར་མེད། མཚོ་ཏྲའི་མགོ་བོ་དེ་སློབ་
 ཆགས་ཏྲ་ཡི་མགོ་བོ་འདྲ་བ་ཞིག་དང་། མཐུག་མ་དེ་སློབ་ཆགས་སྐྱེལ་གྱི་མཐུག་མ་འདྲ་བ་
 ཞིག་ཡོད། བྱས་ཅང་། དུས་ལུན་རིང་བོ་ཞིག་ལ། མི་རྣམས་ནས་སློབ་ཆགས་དེའི་རིགས་རྒྱུད་
 གང་ཞིག་ཡིན་མིན་ཤོད་ཚོད་མི་ཐུབ་པས། ཁོ་པའི་ཚན་རིག་གི་མིང་དུ་ “Hippocam-
 pus” ཞེས་བཏགས། ཐ་སྙད་དེ་ནི་ཇི་རེ་གྱེ་རེག་ (Greeks) སྐད་གྱི་ཡིག་འབྲུ་གཉིས་ལས་བྱུབ་
 པ་དང་། ཡིག་འབྲུ་ “Hippos” ཡི་གོ་དོན་ནི་ “ཏྲ་” དང་། ཡིག་འབྲུ་ “campus” ཡི་གོ་དོན་
 ནི་ “མཚོའི་སློབ་བུ་” ཟེར་བ་ནས་དབྱིན་ཡིག་ལ་ “Sea Horse” ཟླེ་ “མཚོ་ཏྲ་” ཞེས་པའི་
 མིང་དེ་བྱང་ཡོད་པ་རེད། མཚོ་ཏྲ་ནི་བ་ལྷ་ཅན་གྱི་རྒྱ་མཚོ་དང་སྐྱམ་སའི་འདྲེས་མཚམས་གྱི་
 མཚོ་ཚུ་གཉིང་ཐུང་ཡིན་པའི་ས་ཁུལ་ཉེ་རྒྱ་མཚོའི་རྒྱབས་ཁ་དང་། མཚོ་ཁའི་འདམ་རྒྱལ།

མཚོ་རྩེ་ལྷོ་ལྷོ་གསེང་། དེ་བཞིན་མཚོ་འོག་གི་བྲག་རིའི་སྤོང་དུ་འཚོ་གནས་བྱེད། མཚོ་རྩེ་
 ཁ་ལ་སོ་མེད་བས་བས་རིགས་རྣམས་སྲུང་མིན་གཏོང་གི་ཡོད། ཁོ་བས་རྒྱ་མཚོའི་ནང་གི་
 མཚོ་འབྲུ་ཚུང་དུ་དང་། མཚོ་ཡི་ཁ་ལ་གཡེང་བའི་སློབ་ཆགས་སྤྱ་ཚུང་རྣམས་ཟ་བཞིན་ཡོད་
 ། མཚོ་རྩེ་རང་ཉིད་ནི་བྱ་ཁྲུ་དང་། སྤྲིག་སྤྲིག་། ཉ་ཆེན་སྲུ་རྒྱ། མཚོ་གཏོང་ཉ་ལེབ་(skate)
 རྒྱ་མཚོའི་དུས་སྤུལ། མཚོ་སྤྲིན་(shark)ལ་སོགས་པའི་སློབ་ཆགས་ཀྱིས་བསམད་གྱི་ཡོད་
 བས། རང་རང་གི་ཆེ་སློབ་ལ་སྲུང་སྲུབ་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་མཚོ་རྩེ་ལུས་པོའི་སྤྲུགས་མདོག་
 དེ་ཁོར་ཡུག་མི་འདྲ་བའི་ཁོར་དུ་ཡོད་སྐབས། ཁོར་ཡུག་དེའི་ཚོན་མདོག་དང་པན་ཚུན་མཐུན་
 པའི་“ཉེན་འགོག་ལུས་ཚོན་(camouflage)” གྱི་རྣམ་པ་བསྟན་ནས་དབྱ་ལྷ་དེ་ཚོའི་མིག་
 འཁྲུལ་བྱུབ་པའི་བྱུང་ཚོས་སྤྲོད་ཡོད།

སློབ་ཆགས་མཚོ་རྩེ་རིགས་པར་འགྲོ་ཚུར་འོང་བྱེད་དུས། མགོ་དང་
 འཛིང་བ་གཉིས་པོ་མར་སྐྱར་སྐྱར་བྱས་པ་དང་ཆབས་ཅིག་མཚུག་མ་དེ་
 ཡར་བསྐྱམས་ནས་མཚོ་ཡི་གཏོང་དུ་རྒྱགས་འགྲོ་བ་དང་། མགོ་དང་
 འཛིང་བ། མཚུག་མ་རྣམས་སྲུ་གུ་ནང་བཞིན་ཡར་འོང་པོར་བསྐྱད་ནས་
 རྒྱ་མཚོའི་ངོས་དང་མདུན་སྤྲུགས་སུ་འགྲོ་འོང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད།
 པོད་གྱི་འདབ་ཆགས་སྲུང་སྲུང་སྐྱེ་ནག་ནང་བཞིན་མཚོ་རྩེ་པོ་མོ་གཉིས་
 ཀྱིས་མི་ཚེའི་ནང་དུ་བཟའ་ལྷ་གཅིག་ཁོ་ན་དང་མཉམ་དུ་འཚོ་བ་སྐྱེལ་གྱི་ཡོད། མཚོ་རྩེ་པོའི་
 རིགས་ཀྱི་སྤྱོ་གོད་ལ་སློབ་ཆགས་ཀར་ག་རུ་(Kangaroo) ལྟར་གྱི་“སློ་སྲུག” ཅིག་ཡོད་
 པ་དེའི་ནང་དུ་མཚོ་རྩེ་པོའི་སློང་རྣམས་ཉར་ཉ། མཚོ་རྩེ་སྲུ་གུ་དེ་ཚོ་འཚར་སྐྱོང་བྱས་པ་མ་
 ཟད། མཐའ་མ་དེར་ “སྲུ་གུ་སྐྱེས་པའི་” འགན་སྲུང་དེ་ཡང་ལེན་གྱི་ཡོད། སློབ་ཆགས་པོ་ཡིས་
 སྲུ་གུ་སྐྱེས་པའི་སྲུང་ཚུལ་ཡོད་པ་དེ་མཚོ་རྩེ་རིགས་ལ་མ་གཏོགས་མཐོང་རྒྱ་མེད་པ་རེད།

འཆི་མེད་སློབ་མཁུ་

འཆི་མེད་སློབ་མཁུ་ལགས་ནི་ཨ་རིའི་གྲོང་ཁྱེར་ནི་ཏུ་ཡོག་ལ་ཉེན་གཞི་བྱས་པའི་
 བེ་གཉེར་མ་ཡིན་པའི་ཚོགས་པ་“ཡིན་དང་ཡིན་ཤེས་ཡོན་བསྟེ་གནས་ཁང་”
 ཞེས་པ་དེ་ཐོག་མར་གསར་འཛུགས་བྱེད་མཁན་གྱི་གསུམ་ཤིག་དང་། ལས་དོན་
 གཉེར་མཁན་གྱི་གཞིན་སྐྱེས་འགན་འཛིན་པ་ཞིག་ཀྱང་རེད། ཁོང་མོ་ནི་བོད་
 བར་གྱི་འབྲོག་པའི་བྱིས་ཚང་ཞིག་ལ་སྐྱེས་ཤིང་། རང་ལོ་ ༡༩ བར་དུ་འབྲོག་
 ལུང་དུ་སློབ་ལྷན་འཛོལ་ནས་ཡིག་རྩལ་གྱི་མི་ཚེ་ཞིག་བསྐྱུལ། དེ་ནས་

བཅོན་གྲོལ་དུ་ཡོང་རྗེས་སློབ་གྲྭར་སློབ་པའི་གོ་སྐབས་ཐོག་མ་དེ་ཐོག། ལོ་ཤས་ཀྱི་རྗེས་ལ་ཨ་རིར་
 གཞིས་ཆགས་སུ་འབྱོར། ཁོང་མོས་སུ་མཐུན་སློབ་གྲྭར་སློབ་སྦྱོང་། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༤ལོར་ “སྤེལ་ཅེ་སློབ་ལོའི་
 སློབ་ཡོན་བྱ་དགའ་Gates Millennium Scholarship” ཞེས་པ་དེ་ཐོབ་ནས་ “མི་ཏལ་ལྷ་རི་
 མཐོ་སློབ་ Middlebury College” ལ་སློབ་སློབ་བྱས། དེའི་རྗེས་སུ་སྐད་གྲགས་ཆེ་བའི་ “གོ་
 ལུམ་སློབ་ལྷ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ Columbia University” ནས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཤེས་ཡོན་འཕེལ་རྒྱས་
 ཐོག་རབ་འབྲུམས་པའི་ལག་འབྲེར་ལེན། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༢ ལོར་“ཡིན་དང་ཡིན་ཤེས་ཡོན་བསྟེ་གནས་
 ཁང་” དེ་བཅུགས་ནས་བྱང་ཨ་རིའི་ལུང་དུ་འཚར་ལོངས་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པའི་བོད་སྐྱུག་
 རྣམས་ལ་ཆེད་དུ་དམིགས་ཏེ། བོད་ཀྱི་
 རྒྱན་ཡིག་དང་ཡ་རབས་གཞིས་ལུགས།
 དེད་དུས་ཀྱི་ཤེས་བྱ་ཡོན་ཏན་ཁག་གང་
 ལེགས་རག་ཐབས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་དང་།
 སློབ་བྱིད། རྒྱ་ཆ་མཁོ་སློབ་ལ་སོགས་
 བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད།

རྟ་ཕོ་རྒྱུག་གེད་ཡོད་ན།
བྱང་ཐང་སྟོང་པ་རེད།

བྱིས་པའི་ཤེས་བྱའི་རྩོགས་མ།

མཚོ་རྩེ་རིགས་ཀྱི་སྟོག་ཆགས་རྣམས་ལོ་ངོ་སྟོང་ལྷག་ཁ་ཤས་ཀྱི་སྟོན་ནས་གནའ་བོའི་སྟེ་
རིག་(Greeks) ལོ་ལྟ་སྐྱེད་དུ་ཐོན་ཟིན་པའི་སྟོག་ཆགས་ཤིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། སའི་གོ་ལ་
དེའི་སྟེང་དུ་འཚོ་གནས་བྱས་ནས་ད་བར་ལོ་ངོ་ས་ཡ་བཞི་བརྒྱ་ཅུ་ཙམ་ཞིག་སྟོན་ཡོད་པ་དེང་
དུས་ཀྱི་སྟོག་ཆགས་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་པ་ཚོས་གསུངས་ཡོད།འོན་ཀྱང་། རྒྱ་མཚོའི་ནང་

གི་མཚོ་རྩ་རྒྱུ་ལ་ཞིབ་འཇུག་པ་ཚོས་དངོས་སུ་ཚན་རིག་གི་ལྷ་ཞིབ་བྱེད་རྒྱུའི་ལས་ཀ་དེ་
 སྤྱི་ལོ་ ༡༩༡༠ གྲུ་གྲངས་ནས་འགོ་ཚུགས་ཡོད་པས། མཚོ་རྩའི་རིགས་ལ་ད་དུང་ཚན་རིག་གི་
 ཞིབ་འཇུག་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། སློབ་ཆགས་རིག་པའི་ཐོག་ཏུ་མཚོ་རྩ་རྒྱུ་
 སེང་ཏུ་ཐེང་ཏེ་ (Syngnathidae) ཞེས་པའི་བྱི་རྒྱུ་ལ་གཏོགས། བྱི་རྒྱུ་དེའི་ཁོངས་
 སུ་སློབ་ཆགས་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཁྱོན་ ༣༣༠ ཙམ་ཞིག་ཡོད་པ་ནས་རིགས་ ༣༧ བེ་མཚོ་
 རྩའི་རིགས་ཡིན་པ་དང་། རིགས་གསུམ་མེ་མཚོ་འབྲུག་(Sea dragons) གི་རིགས་ཡིན་
 པ་ལྟར། དེ་བྱིངས་རྒྱུ་ལ་ཉེ་ཏེ་(Pipefish)རིགས་ཡིན་པ་རེད། ད་པན་ཤེས་རྟོག་བྱུང་
 བའི་མཚོ་རྩའི་རིགས་སུ་མ་ཏུ་སོ་གྲངས་དེ་ཚོའི་གཟུགས་ཤོའི་ཆེ་ཆུང་ལའང་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་
 ཡོད། གཟུགས་སྟོབས་ཆེ་བའི་མཚོ་རྩ་དེར་རིང་ཚད་སན་ཏེ་སྤྱི་ཁྲ་(cm) ༣༦ ཙམ་ཡོད་པ་
 དང་། ཆུང་བ་དེར་སན་ཏེ་སྤྱི་ཁྲ་(cm) ༡.༣ ཙམ་མ་གཏོགས་མེད།

མཚོ་འབྲུག _____ Sea dragons

མཚོ་སྒྲིན། _____ Shark

ཉེན་འགོག་ལུས་ཚོན། _____ Camouflage

བྱིས་པའི་གནས་ཚུལ།

ཁ་ལ་ཉེན་དགོས།

ཆུ་སྐྱེས་སྐྱོལ་མས་བརྩམས།

གྲོགས་པོ་གྲོགས་པོ་ཆུང་ཆུང་།

འཛིན་གྲུ་ཚུགས་པའི་སྐྱབས་ལ།

སྐད་ཆ་མང་པོ་མ་ཤོད།

དགེ་གན་ཞལ་ལ་ཉེན་དགོས།

འཛིན་གྲོགས་པོ་ཚུན་དབར་ལ།

འཆམ་པོ་མཐུན་པོ་གནང་དུང་།

ང་ཚོ་བོད་ཀྱི་ཀ་ཁ།

ཉེན་རེར་ཚིག་རེ་སྐྱོངས་དུང་།

ཅ་བའི་སླ་མའི་བཀའ་དྲིན།
 དགོ་ཆུན་བཟང་པོའི་ལམ་སྟོན།
 དྲིན་ཅན་པ་མའི་བྱམས་སྦྱོང་།
 དེ་གསུམ་ནམ་ཡང་མ་བརྗེད།

ཀ་ཁ་ག་ང་འབྲི་སྟོན།
 ཅུང་ཅུང་དྲུས་ནས་སྦྱང་དགོས།
 ང་ཚོ་བོད་ཀྱི་ཡི་བོ།
 བོད་སྐད་ང་ཚོས་སྦྱང་དགོས།

